

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
11/2025. (IX. 25.) számú határozata

a Magyar Tudományos Akadémia által indított
Tudománybarát Település Mozgalomról
és annak keretében az
MTA Tudománybarát Település,
valamint az
MTA Honoris Causa Tudománybarát Település
elismerések adományozásának rendjéről

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény (a továbbiakban: MTA-törvény) 3. § (1) j) pontjában, valamint 14. §-ában biztosított jogkörömben eljárva, és a Magyar Tudományos Akadémia Elnökségének 50/2025. (IX. 23.) számú határozatában biztosított felhatalmazás alapján az MTA Tudománybarát Település Mozgalom keretében az MTA Tudománybarát Település, valamint az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerések adományozásának rendjét az alábbiak szerint határozom meg.

Preambulum

Az Akadémia közfeladata, hogy a kutatások eredményezte tudást a magyar állam, a társadalom, a gazdaság, ezek közvetítésével pedig a nemzet szolgálatába állítsa. Az Akadémia küldetése, hogy felfedezze és támogassa a tudományos tehetségeket, elismerje a kiemelkedő teljesítményeket, lehetőségei szerint biztosítsa a kutatómunka feltételeit, elérhetővé tegye a tudományos eredményeket az egész magyar társadalom, kiemelten a magyar felsőoktatási intézmények, vállalkozások és az állam számára.

Az Akadémia célja, hogy olyan tudománybarát társadalom formálódjon, amely a tudományos ismereteket és a belőlük születő korszerű technológiákat kreatívan és kritikusan alkalmazza. Ez nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a fiatal kutatók és a legkiválóbb magyar tudósok hazánk érdekeivel összhangban a külföldi tehetségek számára is vonzó Magyarországon tervezzék kutatói életpályájukat.

Az Akadémia kapcsolatépítést kezdeményez a tudománybarát, tudománytisztelő, a tudományos tehetségeket támogató és a tudományban sikeres szülötteik emlékét ápoló településekkel. Ennek érdekében az Akadémia 2025-ben, bicentenáriumának évében, készülve az MTA Könyvtárának 2026. évi bicentenáriumára is, elindítja a Tudománybarát Település Mozgalmat (a továbbiakban: Mozgalom).

Az Akadémia célja a Mozgalomba bekapcsolódó, a tudományos közösséggel együttműködő és a jelen határozatban felsorolt célok megvalósításában kiemelkedő teljesítményt felmutató települések nyilvános elismerése.

1. §
A határozat hatálya

(1) A határozat személyi hatálya kiterjed:
   a) a Mozgalomba bekapcsolódó hazai önkormányzatok (a továbbiakban: önkormányzatok) részéről eljáró hivatalos képviselőkre, valamint az MTA Titkárságával és az MTA Területi Akadémiai Bizottságok Titkárságával közszolgálati, közalkalmazotti vagy munkajogviszonyban álló munkatársakra;
   b) az MTA-ra, az MTA Titkárságára, az MTA területi bizottságaira (MTA Debreceni Területi Bizottság, MTA Miskolci Területi Bizottság, MTA Pécsi Területi Bizottság, MTA Szegedi Területi Bizottság, MTA Veszprémi Területi Bizottság), az MTA Területi Akadémiai Bizottságok Titkárságára és a Mozgalomba bekapcsolódó önkormányzatokra.

(2) A határozat tárgyi hatálya kiterjed a Mozgalom végrehajtásának jelen határozat szerinti feladataira, eseményeire.

2. §
A Tudománybarát Település Mozgalom célja

(1) A Mozgalom keretében az Akadémia együttműködést kezdeményez a hazai önkormányzatokkal annak elősegítésére, hogy a települések polgárai
   a) az őket körülvevő tárgyi és szellemi világot a tudomány segítségével mindjobban megismerjék és megértsék;
   b) motiváltak és képesek legyenek az őket körülvevő világot és mindennapi életüket a tudományos felismerések és technológiák kritikus alkalmazásával alakítani;
   c) mindinkább használják fel az elérhető és elsajátítható tudományos ismereteket és kapcsolatokat a település javára és a települési közösség fejlesztésére;
   d) ismerjék fel a megbecsülendő tudást és a tudományosan felkészült embereket;
   e) ismerjék meg és ápolják a településükről, régiójukból elszármazott tudósok munkásságát, alakítsanak ki kapcsolatokat a jelenleg is aktív tudósokkal, pedagógusokkal, kutatókkal;
   f) ismerjék fel a tudomány társadalmi jelentőségét;

g) tudománybarát és tudományt támogató települési közösséget, társadalmat, nemzetet alkossanak;
h) igényeljék, értékeljék és támogassák a közgyűjtemények, a közművelődési intézmények és a civil szervezetek tudománnyal összefüggő tevékenységét;
i) ismerjék meg a tudományos közösség, a közoktatási, a felsőoktatási és a kutatási intézmények kutatási, fejlesztési, innovációs és tehetségeket kibontakoztató tevékenységét;
j) személyesen vagy online csatornákon fedezzék fel az Akadémia tevékenységét, programjain érdeklődésük szerint vegyenek részt;
k) ismerjék meg, értékeljék és támogassák a hazai és határon túli magyar tudományosságot összefogó és képviselő Akadémiának a közjót és közérdeket szolgáló tevékenységét és hozzájárulását minden magyar ember, család és az egész magyar nemzet boldogulásához.

(2) Az Akadémia a Mozgalom keretében lehetővé teszi a települések számára, hogy ahhoz csatlakozva elnyerjék az MTA Tudománybarát Település elismerést vagy az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerést. Az elismeréssel anyagi támogatás nem jár, létrehozásának célja, hogy ösztönözze a településeket a tudományos élettel való együttműködésre.

3. §

Csatlakozás a Tudománybarát Település Mozgalomhoz; az MTA Tudománybarát Település elismerés megszerzése

(1) Az adott önkormányzat polgármesterének kezdeményezésére a www.tudomanybarat.hu oldalon található regisztrációs lap kitöltésével és aláírásával, annak
- a zárt regisztrációs felületre történő becsatolásával, vagy
- az önkormányzat hivatali kapujáról a Magyar Tudományos Akadémia Titkársága hivatali kapujára történő elküldésével, vagy
- az önkormányzat hivatali elektronikuslevél-címéről az mta@tudomanybarat.hu elektronikuslevél-címre elküldésével, vagy
- ajánlott tértivevényes postai levélként, illetve az átvételt igazoló kézbesítéssel a 1051 Budapest, Nádor utca 7. címre, illetve az 1245 Budapest, Pf. 1000 levelezési címen a Magyar Tudományos Akadémia Titkársága Köztestületi Igazgatósága (a továbbiakban: KTI) részére eljuttatva

lehet jelentkezni a Mozgalomba.

(2) A Mozgalomban való részvételt a szabályosan bejelentkezett önkormányzat bármikor megszüntetheti szándékának hivatalos, írásbeli jelzésével az (1) bekezdés szerinti bármely információs csatornán.

(3) A Mozgalomban való részvétel feltétele, hogy a csatlakozó önkormányzat a tudománybarát programok szervezése, lebonyolítása és kommunikációja során semmilyen formában ne terjesszen áltudományos híreket és/vagy tartalmakat. Politikai esemény, rendezvény nem szervezhető a Mozgalomban való részvételre utaló módon.

(4) Az áltudományos és tudománytalan nézetek álcázására vagy népszerűsítésére irányuló, szándékos vagy gondatlan magatartás, vagy jelen szabályozás bármely pontjának súlyos megsértése a Mozgalomból való kizárást vonhatja maga után. A kizárásról az Akadémia hivatalos levélben, az indok megnevezésével tájékoztatja az érintett önkormányzatot. A kizárásról szóló tájékoztatással szemben jogorvoslatnak nincs helye. Megszűnik a Mozgalomba jelentkezett önkormányzat részvétele abban az esetben is, ha az önkormányzat és az Akadémia közötti együttműködésben 5 naptári év a jelen határozatban megnevezett esemény, információcsere nélkül telik el.

(5) A településeknek adottságaik és képességük alapján a (6)–(8) bekezdésekben meghatározott szempontrendszernek kell megfelelniük, amelyek teljesítése vezethet a 2. § (2) szerinti elismeréshez.

(6) Az önkormányzat és az Akadémia együttműködése során az önkormányzatoknak vállalniuk kell, hogy megszervezik a településen a helyi ökológiai viszonyokhoz illeszkedő fajtájú „Tudomány fája" méltó helyen történő elültetését, mely fát és környezetét ápolja, kulturális, oktatási vagy tudományos események színhelyévé teszi. Az említettek mellett számos önkormányzati vagy közös programra és tevékenységre nyílik lehetőség, melyek nem kizárólagosan, csupán példálózva akár a következők lehetnek:

a) a településről származó, vagy annak földrajzi, szellemi környezetéhez kötődő jeles pedagógus, közművelődési szakember, tudós, feltaláló, tudományt támogató kiváló személyiségek
   - emlékhelyének felállítása, rendbehozatala, évfordulós megemlékezés munkásságáról;
   - közterület, intézmény elnevezése ilyen személyről;
   - elektronikus vagy papíralapú kiadvány kibocsátása ilyen személyiség életéről, munkásságáról;

b) települési rendezvények az Akadémia és Könyvtára bicentenáriuma alkalmából az Akadémia és területi bizottságai bevonásával, a KTI számára legalább 30 nappal előre történő jelzés mellett;

c) nyilvános akadémiai rendezvényeken való részvétel, akadémiai kiállítások megtekintése az önkormányzat vagy a település lakóinak szervezésében és költségén a helyi közoktatási intézmények tanulói és a helyi lakosok számára;

d) az Akadémia, az MTA Könyvtára és a területi akadémiai bizottságok által szervezett rendezvények és vándorkiállítások fogadása a település arra méltó helyszínén;

e) a térségi nemzeti színház tudományos témájú előadásai megtekintésének lehetővé tétele a település szervezésében és költségén a helyi közoktatási intézmények tanulói és a helyi lakosok számára.

(7) Az önkormányzatoknak a www.tudomanybarat.hu oldalon kialakított felületen rendszeresen be kell számolniuk a településükhöz kötődő vagy nem kötődő magyar, illetve nem magyar nemzetiségű, valamint az MTA köztestületéhez kötődő tudósok, feltalálók, tanárok, tudományt támogató jeles személyiségek emlékének megörökítése, ápolása terén tett intézkedésekről. E körben
- a „Tudomány fája" elültetéséről;
- közterület, intézmény elnevezéséről;
- emlékhely (emléktábla, emlékszoba, emlékmű, szobor stb.) létesítéséről;
- évfordulós és más kapcsolódó megemlékezések tartásáról;
- a tudományos személyiségekről megjelent települési kiadványokról.

(8) Az önkormányzatoknak a www.tudomanybarat.hu oldalon kialakított felületen ismertetniük kell továbbá a tudomány megjelenítésének módját, szerepét településük mindennapi életében, azaz hogy miként kerül sor a tudományos szakértelem, helyi és külső tudományművelők és -alkalmazók, szakértők részvételére és bevonására a település életébe, a települési, intézményi feladatok ellátásába, közösségi életébe, a helyi társadalmi igények kielégítésébe. Ennek során ismertethető az önkormányzatok, oktatási, nevelési intézmények, felsőoktatási intézmények, közgyűjtemények, civil és egyházi szervezetek, magánvállalkozások és a helyi média együttműködése.

(9) A Mozgalomhoz csatlakozott önkormányzatok aktivitásáról a KTI igazgatója tárgyév augusztus 31-ig összefoglalót készít és egyben javaslatot tesz az elismerésben részesítésre. Az összefoglalót és javaslatot 30 napon belül áttekinti és véleményezi az MTA 3 alelnöke, valamint a földrajzi elhelyezkedés szerint illetékes területi akadémiai bizottság elnöke. Az így kialakított véleményeket a KTI igazgatója 10 munkanapon belül összegzi, majd a véleményezők által jóváhagyott együttes javaslattétellel haladéktalanul az Akadémia elnöke elé terjeszti. A 2. § (2) pont szerinti MTA Tudománybarát Település elismerés adományozásáról az Akadémia elnöke dönt, döntéséről az elismerésről való értesítést megelőzően tájékoztatja az Akadémia Elnökségét. Az Elnökség igénye esetén az Elnök felülvizsgálja az elismerés feltételeinek teljesülését.

(10) Az elismerés adományozásával kapcsolatos titkársági feladatokat a KTI látja el.

(11) Az MTA Tudománybarát Település elismeréssel járó díszoklevelet az MTA elnöke vagy az általa erre felhatalmazott személy adja át az önkormányzat által megnevezett képviselőnek.

(12) Az elismerésben részesült önkormányzat és település nevét az MTA a www.tudomanybarat.hu és az mta.hu oldalon közzéteszi.

(13) Az MTA Tudománybarát Település elismerésben részesült település az elnevezést és az Akadémia által meghatározott felhasználási joggal rendelkezésére bocsátott logót az átvételtől számított 5 évig viselheti, feltüntetheti honlapján, közösségimédia-felületein, valamint a településen megrendezett tudományos és kulturális események kommunikációjában. Az elismerés megismételhető, a feltételeknek való megfelelés esetén folyamatosan fenntartható. Az elismerés a Mozgalomból való kizárásra okot adó körülmény esetén visszavonható.

4. §
Az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerés

(1) Az Akadémia elnöke MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerésben részesítheti azon településeket, amelyeknek vagylagosan: igazolt tudományos és kulturális hagyományuk, felsőoktatási vagy tudományos tevékenységük, kutatóhelyük, kiemelt közgyűjteményük, pezsgő, tudományos konferenciákat fogadó, tudománypártoló aktivitásuk van. Az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerés adományozásáról az MTA elnöke dönt. Ezen elismerésről szóló döntés alapja az Akadémiához bárhonnan érkezett hiteles információk összessége. Az elnök a döntéséről az elismerésről való értesítést megelőzően tájékoztatja az Akadémia Elnökségét. Az Elnökség igénye esetén az Elnök felülvizsgálja az elismerés alapjául szolgáló információkat.

(2) Az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismeréssel járó díszoklevelet az MTA elnöke adja át az önkormányzat polgármesterének.

(3) Az elismerésben részesült önkormányzatok és települések nevét az MTA a www.tudomanybarat.hu és az mta.hu oldalon közzéteszi.

(4) Az MTA Honoris Causa Tudománybarát Település elismerésben részesült település az elnevezést és az Akadémia által meghatározott felhasználási joggal rendelkezésére bocsátott logót az átvételtől számított 5 évig viselheti, feltüntetheti honlapján, közösségimédia-felületein, valamint a településen megrendezett tudományos és kulturális események kommunikációjában. Az elismerés a Mozgalomból való kizárásra okot adó körülmény esetén visszavonható.

5. §
Záró rendelkezések

(1) Jelen határozat 2025. szeptember 29. napján lép hatályba.

(2) Az MTA elnöke a Tudománybarát Település Mozgalmat Balatonfüredről indította el 2025. augusztus 20. napján azzal, hogy Balatonfüred városát a tudomány, a művészetek és a kultúra iránti elkötelezettsége, valamint a kulturális és tudományos hagyományok ápolásában betöltött kiemelkedő szerepe megbecsüléseként elismerésben részesítette.

(3) Jelen határozatot az MTA honlapján kell kihirdetni, valamint a Titkárság Intranetén, a Dokumentumtár » Határozatok tára » Elnöki határozatok megnevezésű oldalon, az Akadémiai Értesítőben és a tudománybarat.hu oldalon közzé kell tenni.

Budapest, 2025. szeptember 25.

Freund Tamás
elnök